

Upravništvo Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.— po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.

Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.

Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Grof Ciano se vrača v Rim

Italijanski zunanji minister grof Ciano je bil včeraj na lovu, ki mu ga je priredil Nj. Vis. knez namestnik Pavle, popoldne pa je otvoril razstavo italijanske knjige v Beogradu

BEograd, 22. jan. AA. O obisku italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Jugoslaviji je bil izdan naslednji službeni komunikat:

Prijateljski obisk italijanskega ministra za zunanje zadeve grofa Ciana pri predsedniku jugoslovanske vlade in ministru za zunanje zadeve dr. Milanu Stojadinoviću je dal možnost za vsestransko izmenjavo naziranj, ki je bila prežeta z največjo prisrčnostjo.

Oba državnika sta mogla tudi ob tej priliki ugotoviti z zadovoljstvom popolno funkcioniranje, kakor tudi srečne posledice italijansko-jugoslovanskega pakta z dne 26. marca 1937, ki je eden osnovnih elementov politike obeh držav.

Istočasno sta oba državnika razpravljala o položaju v raznih delih Evrope, ki se tičejo Italije in Jugoslavije ter sta ugotovila skupno voljo, da obe državi nadaljujeta in poglobita svoje sodelovanje v interesu konsolidacije miru in reda v tem delu Evrope s sporazumi z vsemi zainteresiranimi državami, kakor tudi v zvezi z manifestacijami v državah, ki so sosedje Jugoslavije, katere manifestacije so v Jugoslaviji našle ugoden odmev. V to sodelovanje Italija prinaša konstruktivnega duha osi Rim-Berlin.

Ob tej priliki sta oba državnika razpravljala tudi o gospodarskih vprašanjih ter sta ugotovila, da se gospodarstvi obeh držav dopolnjujeta in da obstajajo tudi na tem področju velike in široke možnosti, ter sta zato obe vladi sklenili, da bosta v čim tesnejšem stiku delali na novem ustvarjanju.

Beograd, 22. jan. o. Italijanski zunanji minister grof Ciano je bil dopoldne na lovu, ki ga je priredil njemu na čast Nj. Vis. knez namestnik Pavle v Petrovčicu. Lovu so se poleg gosta udeležili tudi predsednik vlade dr. Stojadinović, veleposlanik Butti, šef kabineta italijanskega ministra Natali in drugi odličniki.

Grof Ciano se je ob 15. vrnil v Beograd ter je ob 15.30 prisostvoval otvoritvi razstave italijanske knjige v paviljonu Cvijete Zuzorić. Ob 18. je prisel v prostore glavnega odbora JRZ, kjer so ga pričakovali uniformirani člani Jugorasa, člani dijaškega kluba »Slovenski jug«, pevski zbor JRZ in Jugorasa ter mnogi drugi. Že prej so se zbrali tu italijanski novinarji pod vodstvom šefa Presbiroja Lukovića.

Ko je prisel grof Ciano v spremstvu predsednika vlade dr. Stojadinovića,

so ga vsi prisotni sprejeli z velikimi ovacijami. Najprej ga je pozdravil podpredsednik mestne organizacije JRZ poslanec Djura Janković v francoskem jeziku. V svojem govoru je poudarjal prisrčne zveze, ki vežejo Italijo in Jugoslavijo, ter iskreno sodelovanje med obema državama. Nato je pozdravil italijanskega zunanjega ministra tudi zastopnik Jugorasa. Grof Ciano se je prisrčno zahvalil za sprejem, nakar so mu prisotni priredili ponovne živahne ovacije.

Ob 23.30 je italijanski zunanji minister grof Ciano s svojim spremstvom odpotoval iz Beograda nazaj v Rim. Na železniški postaji so se poslovili od njega min. predsednik dr. Stojadinović, člani vlade, zastopniki diplomatskega zbora in mnogi drugi dostojanstveniki.

Nemško posredovanje med ČSR in Madžarsko

Nemški tisk o namenu obiska zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlinu

Essen, 22. jan. AA. O obisku češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlinu piše »Essener Nationalzeitung«:

Sestanek češkoslovaškega zunanjega ministra s kancelarjem Hitlerjem ter zunanjim ministrom Ribbentropom je služil bržkone za razgovore o razvoju nove češkoslovaške politike. To je bilo tem bolj potrebno, ker so se v zadnjem času v Pragi in v ostalih češkoslovaških krajih pojavili dogodki in pokreti, ki niso bili v skladu z načelnim programom češkoslovaške vlade, kar je Nemčiji dalo povoda za razmišljanje. Lahko pričakujemo, da češkoslovaškemu narodu ne bo dovoljeno, da bi v svojih mejah delili državljane v prijatelje in sovražnike. Prav tako je treba upati, da ostanek uradnikov, ki so pristali bivšega prezidenta dr. Beneša, ne bo vplival

na politiko današnje Češkoslovaške. Obisk Chvalkovskega je bržkone dal priložnost, da se ugotovi, kakšno vlogo igra v zvezi s Češkoslovaško. Smatramo, da je češkoslovaškemu zunanjemu ministru bil dan nasvet, naj Češkoslovaška s svoje strani pripomore k ureditvi madžarsko-češkoslovaških odnosov.

Praga, 22. jan. AA. (Reuter) Poročajo, da so predstavniki Češkoslovaške in Madžarske likvidirali vsa vprašanja v zvezi z nedavnimi obmejnimi incidenti.

Omejitev zborovalne svobode v Podkarpattju

Chust, 22. jan. AA. Vlada Podkarpatske Ukrajine je prepovedala vse manifestacije in shode v zaprtih prostorih, kakor tudi nošenje vseh znakov, razen ukrajinskih.

Chamberlain misli na razpis volitev?

Posvetovanja v vodstvu konservativne stranke Vpliv španskega problema na angleško notranjo politiko

London, 22. jan. o. Pred odhodom na odhodi v Chequers je Chamberlain včeraj govoril s prvaki konservativne stranke. Razgovor se je nanašal na notranje-politični položaj. Vodstvo stranke proučuje razpoloženje angleških volilcev. Chamberlain bi se v ugodnem primeru odločil za parlamentarno volitve, a zaenkrat je položaj še dokaj neugoden. Ker je angleška javnost po velikem delu nezadovoljna z zunanjo politiko Chamberlainove vlade, zlasti glede španske državljanske vojne.

Vodja opozicije major Attlee je razvil zelo uspešno propagando proti angleškemu

nevmešavanju v Španiji, češ da bi lahko postala usodna za angleške interese v zapadnem delu sredozemskega bazena. Tudi njegova akcija, da bi se čim prej sklicala spodnja zbornica, da bi razpravljala o zunanje-političnih vprašanjih, je nalezela v širokih plasteh ljudstva na ugoden odziv. Chamberlain je Attleejevo zahtevo že dvakrat zavrnil. Danes se je Attlee odločil, da pojde s svojim najbližjim sotrudnikom Greenwoodom v Chequers in še enkrat poskusi Chamberlaina pridobiti za to, da bi se sklicala spodnja zbornica in omogočila razprava o španskem vprašanju.

Katastrofa kanadskega potniškega letala

Po nekaterih vesteh so 10 potnikov rešili in so 3 utonili, po drugih pa letalo še vedno iščejo

New York, 22. jan. AA. Kanadsko štirimotorno potniško letalo »Cavaliere« je sredi ob 17.47 oddalo radiogram, da so vsi motorji prenehali delovati in da se nahaja v višini 1500 čevljev. Po nekaj minutah se je letalo spustilo na morje. Ob 18.12 je radiotelegrafist javil, da je letalo prišlo v red, minuto pozneje pa je javil edino še »Potapljamci se«. Na pomoč prihiteli parnik »Eso« je našel ostanke letala in je posadka rešila 10 potnikov, ki so se držali za ostanke letala. Vsi so bili povsem izčrpani. Kolikor so doslej ugotovili, so tri osebe utonile. Obalna finančna ladja »Campeline«, ki je prišla na mesto nesreče, skuša s pomočjo reflektorjev najti žrtve, ker pa je morje zelo razburkano, je le malo upanja za rešitev pogrešanega potnika.

New York, 22. jan. AA. (Reuter). Iskane letala »Cavaliere« se nadaljuje, ker poročajo, da so vesti o rešitvi potnikov in posadke netočne. Ameriška obalna letalska postaja se je pridružila iskanju z več

državnimi letali. Med ameriškim letali, ki iščejo letalo »Cavaliere«, je tudi štirimotorno letalo, znano pod imenom »Leteca trdnjava«, ki je odletelo iz Longfielda v Virginiji ter nosi s seboj vse priprave, da se posadka v potrebi lahko spusti na morje. Komandant ameriške letalske postaje v Lakehurstu je izjavil, da je pripravljen odposlati za reševanje tudi zrakoplov. O priliki katastrofe »Cavaliere« je vladalo lepo vreme, toda takoj po katastrofi je nastala burja. »Cavaliere« je vzdržal promet med New Yorkom in Bermudi že poldrugo leto. Posadko so tvorili po večini Angleži. Letalo je imelo vse potrebne priprave za reševanje.

Smrt bolgarskega vojaškega atašaja

Beograd, 22. jan. p. Sredi je v Beogradu umrl bolgarski vojaški atašaj polkovnik Veličko Dobrinov.

Francovo prodiranje v Kataloniji se nadaljuje

Včeraj je Francova vojska zasedla zopet več važnih mest ter se približala Barceloni na 30 km

Barcelo, 22. jan. AA. Navzile ogromnim uspehom, ki so jih dosegli v zadnjih dneh, so Francove čete nadaljevale ofenzivo tudi danes na vsej katalonski fronti. Sovražnik se je danes manje branil kakor prejšnje dni. Ujetniki trdijo, da so se republikanci branili danes manj samo zato, da bi končali dela na utrdbah v krogu 15 km okoli Barcelone.

Burgos, 22. jan. AA. Francove čete so zasedle sredi Villafraanca del Panades ter so danes nadaljevale prodiranje v smeri proti Manresi. Villafraanca je oddaljena od Barcelone 32 km. Severna armada, ki prodira proti francoski meji, je dospela do mesteca Basela. Skupno so danes nacionalne čete zasedle 13 mest. Med ujetimi republikanci je ves generalni štab 24. republikanske divizije. Nacionalistična artiljerija je sestrelila sedem sovražnih letal ter bombardirala luko v Valenciji in Barceloni. Odpor republikancev v Kataloniji je popolnoma zlomljen.

Lerida, 22. jan. AA. Francove čete so bivalirale ponoči v bližini mesta Villanueva, ki leži 20 milj daleč od Barcelone. Po zadnjih vesteh so vrh republikanci sredi na fronto novih 25.000 vojakov. Nacionalistične čete so zasedle danes klanc Bruc.

Nacionalistične čete so se ustavile v borovih gozdovih okoli samostana Monserrata. Nacionalistične čete so danes zavzele med drugimi kraji Villafraanca del Panades.

Francovo vojno poročilo

Salamanca, 22. jan. AA. Uradno poročilo nacionalističnega poveljstva pravi, da so Francove čete zasedle mesto Villanueva v Gellru v južnem delu fronte, v severnem delu pa vasi Nitaltes, Villaplana, Basela in Iboru ter v srednjem delu bojišča vasi Salavancera in Jorgu.

Letalski napadi na republikanska mesta

Barcelona, 22. jan. AA. Francova letala so sredi ob 22. ponovno bombardirala Barcelono. Bombe so padale v južni del mesta in delavski okraj. Število žrtev ni znano. Za središnja bombardiranja sta bili sestreljeni dve Francovi letali.

Alicante, 22. jan. AA. Sovražna letala so bombardirala Alcoy. Na mesto je bilo vrženo 50 bomb, ki so porušile 20 hiš. Ubilih je bilo 17 ljudi, 42 pa ranjenih. Sovražna letala so bombardirala tudi mesto Denija, pri čemer je bilo več oseb ranjenih.

Arabske zahteve

Arabski delegati bodo zahtevali v Londonu popolno neodvisnost Arabcev v Palestini

Kairo, 22. jan. br. Včeraj se je zaključila arabska konferenca v Kairu. Prve dni prihodnjega tedna odpotujejo zastopniki palestinskih Arabcev kakor tudi drugih arabskih dežel pod vodstvom egiptskega ministrskega predsednika Mahar paše v London.

Iz Jeruzalema so prispale vesti, da se je včeraj tam sestalo 40 prvakov zmerne arabske stranke, ki so sklenili protestirati proti temu, da bi le zastopniki ekstremistov, ki jih vodi jeruzalemski mufti, v Londonu zastopali interese palestinskih Arabcev.

Kairo, 22. jan. AA. Arabski delegati za londonsko konferenco, ki bo razpravljala o palestinskem vprašanju, bodo odpotovali v turek iz Port Saida, razen predstavnika Iraka, Nurijsa Saidja. Arabski predstavniki smatrajo, da bo mogoče v Londonu najti popolno rešitev palestinskega vprašanja.

Kakor piše list »Balah« so se sporazumeli, da postavijo na londonski konferenci naslednje zahteve:

1. priznanje popolne neodvisnosti Arabcev v Palestini,
2. opustitev namere, da se osnuje židovska država v Palestini,
3. sklenitev angleško-palestinske pogodbe po zgledu angleško-iranske pogodbe in
4. prepoved nadaljnjega naseljevanja židov v Palestini.

Turčija proti izvolitvi kralja Faruka za kalifa

Carigrad, 22. jan. AA. Turški odgovorni krogi so zelo rezervirani glede eventualne proglasitve egiptskega kralja za kalifa islama. Vse kaže, da čakajo, kako bo praktično odjeknila vest o morebitni izvolitvi, vendar pa naglašajo, da morajo kalifa izvoliti predstavniki vseh muslimanov, da mora biti popolnoma neodvisen vladar ter

v sorodu s potomci preroka. Kralj Faruk ne izpolnjuje nobenega teh pogojev. Po polnoma za izključeno se smatra, da bi izvolitev kralja Faruka za kalifa mogla imeti kak vpliv na Turčijo. Predvsem ne prihaja v nobenem primeru v poštev vprašanje, da bi se novoizvoljeni kalif imenoval v molitvah, ki jih imajo ob petkih v džamijah. Smatrajo, da bodo islamske verske skupine v Bolgariji in Grčiji sledile turškemu primeru ter da niti islamske verske skupine v državah na vzhodu Turčije ne bodo hotele imenovati v svojih molitvah eventualnega novega kalifa kralja Faruka.

Cianov obisk v Berlinu

Berlin, 22. jan. o. Italijanski zunanji minister grof Ciano bo 30. januarja prisel v Berlin na službeni obisk, da se udeleži proslave šestletnice narodno-socialističnega režima v Nemčiji.

Poročne svečanosti na italijanskem dvoru

Rim, 22. jan. Sredi je bil v kraljevem dvoru povodom svatbe princeze Marije Savojske s princem Louisom Bourbon-skim velik sprejem. Sprejema se je udeležilo okoli 3.000 povabljenec. Navzoči so bili italijanski kraljevski par, bolgarski kralj Boris s kraljico, parmska vojvodinja, zarodena, princ, dvorsko plemstvo, predsednik vlade Mussolini ter mnogi drugi dostojanstveniki. Poroka bo jutri.

Vremenska napoved

Zemunska: V Beogradu in okolici precej močna košava, delno oblačno. Drugod po večini oblačno, v zapadnih krajih deloma dež, v dolinah in kotlinah megla. Temperatura nespremenjena.

Iznajdbe

Pariška »Marianne« je pravkar priobčila izsledke svoje ankete med nekaterimi francoskimi učenjaki o treh vprašanjih: Katera iznajdba bi bila človeštvu najbolj koristna in katera izmed dosedanjih mu je najbolj škodljiva; naposled: kateri izum bi najbolj predstavljal človeštvo dvajsetega stoletja, če bi propadla vsa naša sedanja omika? Ankete so v Franciji močno udomačena navada in slavni možje odgovarjajo včasih na prav čudna in navtva vprašanja, medtem ko naši svetovno neznani reprezentanti po navadi ne odgovarjajo na nobena žurnalistična vprašanja. Tako je torej »Marianne« dobila odgovore Paula Valéryja, Edouarda Belina, dr. Ramona, Augusta Lumièra in dr. Odgovore, ki so nedvomno zanimivi.

Če izvzamemo pesnika in krasoslovca Paula Valéryja, ki ima rad ironijo in paradokse, so vsi odgovori na zgornja vprašanja resni. Samo eden izmed njih meni, da bi človeštvu najbolj koristil izumitelj, ki bi tako izpopolnil sedanje letalstvo, da bi postalo letalo absolutno varno občilo, ki bi se ga lahko posluževal slehern človek; ta častilec letalstva si od tega obeta daljnosežno »zbližanje narodov. Vsi ostali udeleženci ankete se ujemajo v odgovoru, da bi človeštvu najbolj koristil, kdor bi odkril zdravilo zoper raka, ki je po uspehih v zdravljenju tuberkuloze in sifilide postal najhujši bič človeštva.

V drugem vprašanju: katera iznajdba je človeštvu najbolj škodljiva, so odgovori različni. Zastopnik lepe literature Paul Valéry je ironično odvrnil: tiskarstvo, medtem ko oni isti učenjak, ki si želi najpopolnejše letalo, vidi v letalstvu najnesrečnejši izum, ker je omogočilo vojne v zraku in napade na odprta mesta. Znameniti zdravnik dr. Ramon meni, da je najnesrečnejša iznajdba plin, ki je že v bistvu škodljiv in iz katerega ne more priti nič dobrega; letalo, pravi, je lahko zaradi tega škodljivo, ker so ljudje slabi, medtem ko je plin slab sam po sebi. Drugi učenjak misli, da ni nobena iznajdba, celo razstrelivo ne, sama po sebi škodljiva človeštvu, tudi najplemenitejša pa lahko postane veliki zlo, če jo zlorablja hudobni in sebični ljudje. Nadaljnemu učenjaku se zdi najnesrečnejša tista iznajdba, ki pogubi največ ljudi: smrtni žarki.

Gledé tretjega vprašanja so odgovori v glavnem zopet soglasni: če bi vse propadlo, bi človeštvo našega stoletja pred očmi poznih znanancev najlepše predstavljalo radio. Vse drugo — letalstvo, podmornice in druge tehnične »čudeže« — si lahko človek predstavi, medtem ko prenos besed in glasbe po valovih prekaša celo sanjarije ljudi z bujno domišljijo. Tako sklepa eden izmed pariških učenjakov.

Ta v naglici postavljena vprašanja in tako rekoč mimogrede izrečeni odgovori osvetljujejo s posebnega zornega kota temeljna vprašanja naše civilizacije. Odkar je človeštvo stopilo na sedanjo razvojno pot, torej že več kakor štiri stoletja, polaga svoje najdržnejše nadeje v iznajdbe in izume. Vsako res pomenljivo iznajdbo spremlja izprva čudovita svetloglednost. Kaj vse so si ljudje obetali od iznajdbe strojev! Nastala so cela socialna gibanja, ki so napovedovala, da bodo stroji pripravili pravi in resnični paradiž na zemlji. Stroji bodo opravljali mehanično vse težko delo, človek bo samo nekaj ur na dan zaposlen z njihovim vodstvom, ves ostali čas pa bo lahko posvečal svoji duševni izpopolnitvi in zabavi. Se danes obetajo tehnokratki odrešitev človeštva s strojno civilizacijo. Kakšne prelepe sanje je imelo človeštvo o svoji bodočnosti, ko se je uresničeval stari načrt, da bi človek dobil mehanične peroti; kako čudovito se bodo narodi po zračnem morju zbliževali med seboj! Ne pozabimo velikih upov, ki so bili vezani z iznajdbo in razširjenjem radia. Koliko prilike, da se odpravijo stari, škodljivi predsodki in da nastopijo med narodi tesni stiki, ki naj za vedno onemogočijo barbarsko vojskovanje!

Ni treba imeti posebno razvitega daru za sklepanje, da priznamo: koliko izumov, toliko razočaranj. Zares, s tehniko smo dosegli čudovite reči in to, kar se je zdelo pred stoletji celo teoretično nemogoče, je sedaj samo ob sebi umevno dejstvo. Ne letalo, marveč radijski aparat je čudež našega časa. Že otrok lahko pri aparatu, ki bi vanj osupnjeno strmeli sam veliki Newton, pokliče glasove in zvoke iz daljnih mest, celo z drugih celin, glasove, ki v nezaslišni meri združujejo svet in omogočajo stike med narodi. V zvezi temu je praktični nasledek te čudovite iznajdbe glede na zbliževanje narodov in pomirjenje sveta tragično skromen. Ogromno izkoriščanje radia za propagando je obrnilo njegov vpliv

Iz Palestine, dežele zdražb

Jeruzalem - mesto čudežev

**Prebivalci svetega mesta se ne morejo odvaditi nadzemskih presenečenj
Čarobna voda iz beduinskega studenca**

Jeruzalem, v januarju Jeruzalem, zibelka krščanstva, je mesto kaj zanimivih, pestrih nasprotij. Ponoči gore po vsem Jeruzalemu električne žarnice, nad mestom se vsak dan javljajo vojaški in civilni aeroplani, ob večerih se družine in družbe zbirajo ob radijskih paratih, Judje, Arabci in vsi, ki so tu doma, drug drugega kličejo na telefon, avtomobili drve čez križišča, po luksuznih dvorah se v predpustu vrše elitni plesi — po bajtah in palačah pa duhovniki in vrači.

Še zmerom izganjajo zle duhove

In kadar Jeruzalemti na spomlad čistijo in belijo svoje hiše, nikoli ne pozabijo, da je treba podboje na vratih in oknih v oknih modro pobarvati, zakaj modra barva je edino uspešno orodje, da človek prepreči hudicem in demonom prestopiti prag. Zdravniki imajo v Jeruzalemu precej težek posel, zakaj znanost najbrž še dolgo ne bo mogla streti starih, podedovanih vrah in krivih ver. Ni drugega jini ni kazalo, kakor da s praznovanjem Jeruzalemti sklenejo kompromis. Pustili so, da je sveto mesto še v dobi najstrožjega racionalizma ostalo mesto čudežev.

Kakšnih 40 narodov

in približno toliko verstev je v Jeruzalemu doma in pripadniki vseh se krčevito drže starih tradicij, med katerimi je najbolj priljubljena magija. Razen modre barve na vratih in oknih Jeruzalemti v največji meri zaupajo drevesu življenja, primitivno naslikanemu nad vhodom, ali pa talismanom, ki jih otroci nosijo okrog vratu. Na teh talismanih se je kamelam in konjem že zdavnaj pridružila podoba avtomobila, ki lahko človeka uspešno ubrani boleznim, nevarnosti ali zlovesčega pogleda. Arabci ljubijo zlasti umetne bisere iz modrega stekla — modra je v magiji Orienta najbolj priljubljena barva — perzijski, babilonski in jemenski Judje pa nosijo umetno izdelane srebrne šatuljice, v katerih je spravljeno skrivnostno, na pergamentu napisano kabalistično besedilo, ki človeka obvaruje vsega.

Ni še dolgo tega, ko so v nekem jemenskem predmestju Jeruzalema z vsro resno bo šli

izganjat »dibuka«.

nekakšnega zlega duha. Neki ženski se je omračil um, zdravniki ji niso vedeli pomagati. Tedaj so ženske v sosedščini uga nile, da je treba izgnati hudiča. Kako se

to dela, ostane Evropecem zmerom skrivnost, zakaj razen pismouka, »habamina«, ne sme živ krst blizu. Od časa do časa pa se pripete reči, ki bi tudi znanstveniku utegnile nuditi netiva za resne raziskave. V neki jeruzalemski bolnišnici je ležal ugleden sefardski pismar iz Hebrona, hudoban na mehuru. Mož je bil že v sivih letih, njegovi postelji se je blizala smrt, a stavec se je z vsemi štirimi oklepal življenja. Lepega dneva ga je obiskal neki Arabec iz Hebrona in mu pripovedoval, da Beduini na jugu od pamtveka pijo

vodo iz studenca pri Beth djubrinu,

ki je presenetljivo zdravilna, če jo zajameš po solnčnem zahodu in se je napiješ pred zoro. Dva izmed pismarjevih ljudi sta se takoj ponudila, da se odpravita na dolgo, težavno pot, s trdnim namenom, da prispeta takoj, ko solnce zaide in se pred solnčnim vzhodom vrmeta v Jeruzalem.

bolniki niso marali v postelje, da ne bi zamudili kakšne sekunde senzacije. Kadar koli je mimo pripeljal avtomobil, je vsa hiša planila k oknom, da pogleda, se mar ne vračajo že rešeniki s čudežno vodo. Malo pred zoro so pridrveli odposlanci vsak z veliko steklenico čarobne pijače v roki. Vsa bolnišnica se je zbrala okrog pismarjeve postelje, ko je začel steklenico za steklenico vlivati vase, pri tem pa se je ves čas preplašen oziral proti oknu, ali se morda ne drami že zarja izza gora.

Zgodovina molči o tem, koliko si je stavec opomogel s studenčino iz Beth djubrina. Pri vsej stvari pa utegne biti zrnice izkušnje in razuma.

Judovski zdravniki

so mnenja, da vsebuje voda iz Beth djubrina nekatere snovi, ki so zdravilne za določene bolezni in ki se uveljavljajo samo pod vplivom solnčnih žarkov in solnčne

Zid žalovanja v Jeruzalemu

Vsa bolnišnica je bila na nogah. Vratar in strežaji so bili za bakšiš na mah pripravljivi, da pomagajo, kolikor morejo, čarovniški nakani do uspeha. Vso usodno noč je v bolnišnici vladal razburjen nemir.

toplote a tisti, ki ne verjamejo tega, so vsaj naklonjeni fanatični veri svojih bolnikov stara resnica je namreč, da kadar medicina nič več ne zaleže, lahko bolniku samo še trdna vera pomaga naprej.

Župniku Vračku v spomin

Ko so po sarajevskem atentatu vozili mrtvega nadvojvodo na Dunaj, mu je šentiljski župnik srbsko zastavo izobesil v pozdrav

Danes teden je na svojem domu v Št. Ilju v Slovenskih goricah za zmerom zatisnil oči župnik Ewald Vračko, eden najvrednejših, resnično božjih duhovnikov, kar jih je kdaj živelo med nami. »Jutro« je takrat izčrpano poročalo o njegovem življenju in delu, za sedmino pa naj priključimo v spomin še nekaj drobnih vrstic.

Kot katehet je župnik Vračko zmerom našel dovolj prilike, da je otroke v šoli vzgajal v pravem, odpornem, upornem narodnem duhu. Vedel je, da slovenska kmečka družina že sama zadosti marljivo skrbi, kar se tiče verske vzgoje, in je iz lahka odskril kakšno minuto od verouka, da je fantom in dekletom vcepjal slovensko zavest in ponos. Opozarjal je, da noben narod ni vrednejši od drugega, da imajo Slovenci prav toliko pravice bivati pod solncem kakor katerikoli velik, mogočen sosed. Razlagal je, da je avstroogrska monarhija samo skrupulo, ki se ne bo moglo dolgo obdržati. Čisto prostodušno je pripovedoval o tem, kako je habsburška dinastija nastala iz gnezda roparskih vitezov. Zmerom iznova je mladini klical pred oči, da bo tudi Slovanom na jugu prišel praznik svobode.

V tem pogledu je najznačilnejša zgodba, ki pri vsej svoji skromnosti zgovorno izpričuje heroizem, s katerim so se pokojni župnik Vračko in njegovi borili za narodno stvar. Ko so po usodnih sarajevskih streljih 1. 1914. peljali zemsko ostanke nadvojvoda Ferdinanda in njegove soproge na Dunaj, je moral tudi šentiljski župnik na cerkvi v znak žalovanja izobesiti zastave. Naročil je cerkovniku, naj jih izobesi vse, kar jih pri hiši ima, tako cesarsko, de-

želno in slovensko. Ker je bilo toliko zastav, jih niso vseh hranili na drogovih. Cerkovnik je poiskal primerne količine in z žebli pribijal nanje vse pisane kose blaga. Župnik je od daleč motril njegovo delo, pa je na lepem opazil, da se je pri slovenski trobojnici mož uštel — pribil jo je v obratni smeri na drog, da je namesto slovenske izpadla srbska zastava. Župnik se je napravil, kakor da pomote ni opazil in tako je v času, ko je vsa Avstroogrska grmela od protisrbske gonje, šentiljski župnik izobesil mrtvemu nadvojvodi srbsko trobojnico v poslednji pozdrav.

Samo po sebi se razume, da je moral župnik Vračko za to šalo poravnati precej težek račun. Prišli so žandarji in ga odgnali v Gradec. A vsa preganjanja so bila že takrat zdavnaj zama. Za vse, kar je moral prestati, se je že čez štiri leta lahko od radosti razjokal nad prihodom Jugoslavije, ki je bila njegova največja vera.

Zakaj diplomati ne znajo jezikov

O angleškem premieru Chamberlainu se je zlasti po monakovski konferenci poudarjalo, da ne razume razen angleščine nobenega tujega jezika in da zato pri vseh svojih zadnjih razgovorih rabil tolmača. Ko pa je po Monakovem v spremstvu zunanjega ministra lorda Halifaxa obiskal Pariz, so bili povabljeni na velikem banketu pariške občine silno presenečeni, da je na zdravico pariškega župana odgovoril v perfektni francoščini. Tedaj so francoski listi na vidnem mestu poudarjali, da je Chamberlainov oče Joe v vzgoji mladega Nevilla polagal posebno važnost na učenje tujih jezikov, med njimi v prvi vrsti francoščine in — nemščine.

Zato so bili po Chamberlainovem — pariškem obisku v novembru mnogi mnenja, da je basen o Chamberlainovem neznanju tujih jezikov samo navadna diplomatska zvijača, podobna zvijači nekega francoskega diplomata, ki je, čeprav je angleščino dobro znal, vzel s seboj na pot v Zedinjene države Severne Amerike tolmača, kakor je sam dejal, »da bi imel med njegovim prevezanjem dovolj časa za razmišljanje o tem, kako naj odgovorim«.

Krmite uboge ptičke!

Za vsak dan

Neradi navajamo pregovore, kakor n. pr. »zrno do zrna pogača« ali »dobra gospodinja skoči po peresce čez plot«, kar zvenijo preveč po šolsko, toda v vsakdanjem življenju je takih zrn in perescetov toliko, da je iz njih sto in sto pogač in bogve koliko perja v dobi enega leta.

Spomnimo se na kopanico ali na umivalnik. Ali imate mlo na takem kraju, v taki skledici, da ne pride z vodo v stik. Ali ga imate na ravnam ali nekoliko nagnjenem cedilu, tako da odteče vsaka kapljica vode z mila v skledico in je mlo vedno suho? Mlo, ki leži v mokrem, se trikrat hitreje izrabi kakor mlo, ki je zmeraj na suhem.

Vato potrebujemo takorekoč vsak dan, ženske in moški, n. pr. pri britju, pri majhni ranitvi itd. Te se pravi, da je v naglici navadno odtrgamo precej velik kos, ki ga niti ne porabimo in ga mora, mo potem iz higijenskih razlogov zavreči, zakaj vata mora biti vedno docela čista. Odprite zavitek vate, raztržite jo na majhne koščke, kakršni so potrebni pri raznih priložnostih, ter jih spravite v trdno skatlo, ki se da lahko odpirati, hkrati pa varu-je vato prahu. Videli boste, da porabite vsaj polovico vate manj kakor prej kakor prej, ko ste nervozno trgali iz nje velike sope.

Ščetka za zobe ostane mnogo dalje trda, če jo vselej po uporabi izplaknete z mrzlo vodo in posušite v čisti brisači. Če večkrat perete ščetke za lase, se

krasno sliko polnokrvnega življenja in dvignilo pred svetovno javnost celo vrsto modernih ruskih velemest, ki niso stara niti še deset ali dvajset let, pa so kljub temu že važna torišča gospodarskega in kulturnega življenja v dotlej pustih, praznih in pasivnih pokrajinah. Moskovska »Pravda« piše, da bo štetje pokazalo, kako široke možnosti so odprte posameznikom in njih posebnim sposobnostim, kako silno so narasle ljudske množice, ki s svojim delom množe narodno blagostanje, in koliko novih panog je sedanjí ustroj odprl vsesplošnemu udejstvovanju. V tem smislu se glasi tudi vsa reklama in agitacija za štetje v kinematografih, radiu in tisku.

Vlada naglašja, kako skrbno so bili izbrani števeni komisariji in nadzorniki. Več ko polovica jih ima visokošolsko naobrazbo, druga polovica vsaj srednješolsko, pomožno osebje pa najmanj nižjo srednjo šolo. Četrtna števne osebja so profesorji, 15 odst. tvorijo dijaki univerz in strokovnih visokih šol, dalje vodilni uradniki tovarn in kolhozov, ki so se posebno obnesli kot organizatorji. Obenem tisk opozarja na vse težkoče, ki jih bodo imeli števeni komisariji. Se večje težkoče čakajo števno osebje v oddaljenih krajih skrajnega severa, v puščavskih pokrajinah, v sibirski tajgi in v oddaljenih gorskih naseljih Altaja in Pamirja. V teh krajih se je ravno zaradi izrednih težkoč štetje začelo že pred par meseci.

Komisarijem je na razpolago celo brodogoj letal, ker bi sicer v enem letu ne mogli opraviti svojega posla. Časopisje je že polno zanimivih podrobnosti o doživljajih komisarijev in omenja zlasti veliko razumevanje sovjetskih narodov za to veliko podjetje, ki ga nepoučeni smatrajo večinoma kot pripravo za nove davke in druga bremena, v čemer se neuki ljudje menda res ne motijo. »Izvestja« poročajo o primeru, ki ga je doživel števeni komisar v neki oddaljeni vasi azerbajdžanske republike. K njemu je pritekla 95-letna Mara Šavakidze in mu veselo javila: »Bili ste pri nas davi in še niste mogli vedeti, kakšna velika sreča je doletela našo hišo. Po vašem odhodu se nam je rodil vnuk. Se njega zapišite med državljane!«

Življenje brez kulis

Žalostna slika od tam, kjer se v najtežjih minutah srečujejo usode ljudi

Kogarkoli zanese pot na Zaloško cesto, med žalostne, rumenkasto sive paviljone splošne bolnice, kogarkoli prostovoljno ali neprostovoljno pozanima tudi ta druga, nemara najresnejša življenska plat — brez kulis, ki jo razodeva svet bolezni, bolečin, vzdihov in tožb — ta se bo slej ko prej moral ustaviti najprej na živčnem oddelku. »Sedma številka« stoji nekoliko stran potisnjena od ostalih, na zunaj dostojna, toda po obsegu dvakrat nezadostna stavba poleg Higijenskega zavoda — v prvem nadstropju so prostori živčnega oddelka. Že zunaj so postavljene tablice z napisom — Mir! —, in takšni napisi te spremljajo tudi po hodnikih. Sem prihajajo ljudje miru iskati, nekaj zelo pomembnega tiči v tej kratki besedi: — Mir! Ali veste, da je mir zelo dragoceno zdravilno sredstvo in da si ga le malokdo more privoščiti?

O živcih toliko govore v naših časih, stari in mladi. Dostikrat so to pač le izgovori, pretveze, samoprevare, pri marsikomu stvari, ki so v modi in ki nujno spadajo k tisočim nedostatkov in nevedčnosti nesrečnega dvajsetega stoletja, dostikrat so to hude, težke, težko ozdravljive bolezni. Na ozkem hodniku pred ambulanco se iz dneva v dan ponavljajo isti prizori, dolga, brezkončna vrsta mož, žena, starcev in

otrok čaka na preiskavo in zdi se, kakor da se je v tem tesnem, prenapolnjenem prostoru, v teh betonskih, bogve od česa upognjenih, od bočin in neznanega gorja izmučenih bolnikov nakopičila vsa neznanosna mizerija tega sveta. Živčni sistem je v človeku najvestnejši regulator zdravega, rednega življenskega teka, je leglo neštehtih zamotanih obolenj. Alkohol, nezmerno življenje, spolne bolezni, težki pretresi in razočaranja in še tisoč podatnih vzrokov je, ki puščajo v zrahljanem mozgu sledove. Kirurg rano zašije, čir izreže, kost preseka in odreže, kar je gnilega. Tu pa seveda ni zunanjih poškodb in bacilov in zastrupitev, tu je čestokrat treba zdraviti dušo poleg telesa, bodriti, vlivati volje in poguma s toplo prijateljsko besedo. In vsak tak-le bolnik nosi s seboj svoj roman trpljenja in nesreče, ki ga potlej razkrije pred zdravniki. Kaj vse bi vedeli povedati zapiski nevrologa!

Nevralgije vseh vrst. Težka živčna vnetja. Ishias. Privlečejo se ob palicah. V službi sem si nakopal, razlaga ta ali oni. V vojni me je zasula granata. Bil sem na fronti štiri leta, pravi invalid in se lahko potresa po vsem životu. Popolna razvalina. V rudnikih sem delal. Na Vestfalskem, v Franciji, se pridruža rudar, štirideset let, že osivel, ob palici, zdaj me je usekalo v noge. Ko-

maj se premikam, kakor da ne bi bil imel nog, ampak lesene stope. Pravijo, da so to živi... Roka se mi suši, so rekli in me poslali v bolnico, jeclja razvlečen fantek in žalostne, nekam preplašene so njegove oči. Leva roka mu visi kakor mrtva ob strani... Tu di meni je roka odpovedala in še celo desna. Kdo bo zdaj delal na polju, godrnja kmet, drugače zdrav in močan na pogled.

Težke živčne depresije. Alkohol. Vidite, takole sem živel, ali je potem kaj čudnega, če pijem, se izpoveduje kronični alkoholik, razlagajoč nujnost in potrebo alkohola. Vsak izgovor je dober pred samim seboj, seveda tu, pred zdravnikom se ne obnese. Tako govori vsak, samo z drugim napovedom.

Zdravnikovo oko vidi vse. Če ne boste prenehali s pitjem, boste končali v blaznici! In alkoholiki, vsi skrušeni in skesanji obljubljajo: Nikoli več!

Ne vzdržim in vzdržim. Sit sem že neprespanih noči, neznoznega glavobola in življenja. Zmerom pogostejše mislim na samomor. Povejte po pravici, ali je po vsem tem, kar sem prestal, sploh še vredno živeti? — Skrahira-nec. Upal, izmozgan obraz, oči črno obrobene, motne, brez volje, ubit pogazen. Včasih ga napade čudna tesnoba in prsih, na jok mu gre, zastaja mu diih in zdi se mu, da bo zdaj, zdaj vsega konec. Težka psihična depresija. Živčni krah. Prave, določene meje med tema opredelitvama ni. Tako zamotan in skrivnosten je človekov telesni in duševni ustroj!

Potlej so tu sobe, bolniške sobe z

vedro-zeleno barvo sten. Tu in tam visi kakšna slika, tudi akvarija niso pozabili, zavese na oknih in cvetlični lončki ustvarjajo domačnost. Celozabavno je včasih, kadar ni težjih primerov, se zmerom najdejo ljudje, ki skrbje za šalo in za smeh. Kajti vever, iz srca vzet smeh je vendar toliko potreben in zaželen, prav toliko kot mir.

V sobi za težke bolnike je seveda hudo. Sušenje hrbtničnega mozga. Strašna bolezen, dolgotrajno hiranje do popolne odrevenelosti udov. Pripe-ljejo včasih hiralce, ki so že leta in leta preležali v postelji in so njihova telesa že polna rani. Pomagati se naj-večkrat ne da več, kvečjemu lajšati bolečine do počasnega konca. Skleroze druge vrste. Krvavitve možganov z mrtvoudi. Isti prizori. Dolgotrajne agonije včasih, ali počasno okrevanje polno trpljenja in potrpežljivosti s strani bolnikov, zdravnikov in sestra. Možganski tvor. Smrtonosni tumor. Posledice spolnih zablod — paraliza, tabes. To so žalostna poglavja pokore in kesanja. Z injekcijami skušajo zavreti pot usodnim živčnim ekscesom, ali vsaj olajšati neznozne boli.

In še ta in še druga bolezen, kolikor ljudi, toliko bolezni, toliko skritih tragedij nenapovedanih romanov. Vsaka doba ima svoje bolezni, to je stara teza. In naš čas zastopajo poleg raka in tuberkuloze zlasti bolezni živčevja. Kako hvalozelo posel za sociologa naših dni, pa ne samo zanj, — prav za vsakogar, ki hoče življenje spoznavati in se po spoznanjih naučiti — živeti!

L. Klavž

